

Халік Р.Н.

студент фармацевтичного факультету;

Трегуб С.Є.

старший викладач,

Запорізький державний медичний університет

ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ В СУЧАСНІЙ МЕДИЦИНІ

З розвитком науки відбувається впровадження в мову все більшої кількості лексичних одиниць, що позначають предмети та явища, технології та процеси. Медицина є однією з найдавніших галузей науки, понятійний апарат якої досить чітко розвинений. Особливістю медичної термінології є, в першу чергу, широке використання латинізмів та грецизмів. Існуюча терміносистема медичної справи, змінюється і постійно удосконалюється під впливом різноманітних процесів, що відбуваються як у мові, так і під впливом розвитку самої медичної науки.

Відомо, що функціональне призначення будь-якого терміна – стисло, точно й однозначно виражати наукове поняття, служити засобом його тотожності й відмінності в спеціальній мові. За останні роки суттєво активізувалось вивчення термінології теоретичної та практичної спрямованості. Це пов'язано з небувалим зростанням значущості термінології в сучасній мові, зокрема інтересу до термінотворення. Хоча проблема термінотворення в фаховій мові привертає увагу як вітчизняних, так і зарубіжних науковців (І. Борисюка, Т. Кияка, Л. Ковальчук, Г. Онуфрієнко, О. Пономарева, П. Селігея, W. Fleischer, Н. Heringer, М. Vasconcellos та ін), все ще залишається багато питань для досліджень в цій галузі.

Згідно з класифікацією Литвиненко Н. П. до продуктивних способів належать афіксація, конверсія, словоскладання та аббревіація, у той час як до непродуктивних – бленди, реверсія, звуконаслідування [1, с. 57].

Провідне місце серед способів утворення медичних термінів належить афіксації. Багатство словотвірних елементів, як правило, латинсько-грецького походження, але вкорінених в англійську мову, значною мірою задовольняє потреби побудови нових термінів (*contamination, cannabism, cappillaropathy, intraventricular, sarcomatous*). Одним з найбільш продуктивних словотвірних елементів медичної термінології є грецький суфікс *-itis*, котрий означає «запальний процес», наприклад *celophlebitis* (запалення порожнистої вени), *cheirarthritis* (запалення суглоба кисті), *blennadenitis* (запалення слизових залоз), *perichondritis* (запалення хрястя). Префікс – *anti-* одночасно з суфіксом *-tis* часто використовується в медицині для позначення лікувального

засобу (*antipsychotic* – нейролептик, *antipruritic* – протитуберкульозний, *antirheumatic* – протиревматичний засіб).

Телескопія вважається менш продуктивним способом словотвору термінології медицини. Під телескопією розуміється утворення блендів шляхом злиття повної чи часткової основи слова з повною чи частковою основою іншого слова. Наприклад: *BACITRACIN* = *baci*(llus *subtrilis*) + *Трас*(у) + *-in* – антибіотик для лікування інфекційних захворювань очей та шкіри, *ALCOMETER* = *alco*(hol) + *meter* – алкометр, *bio*(logical) + (*electro*)*nic* – біонік, *positive electron* – позитрон, *medical care* – *medicare*. У медичній практиці невід'ємним стало використання кетгуту – шовний матеріал, який використовують при різноманітних оперативних втручаннях. Нитки, котрі виготовляють з кишок великої рогатої худоби, з часом розсмоктуються під впливом ензиматичного процесу. Помилкове сприйняття походження слова, утвореного шляхом словоскладання, *cat gut* як *кишки коша*. Слово кетгут в англійській мові представляє собою приклад телескопії, оскільки відбулось злиття усіченої основи слова *cattle* і *gut*, внаслідок чого був утворений бленд *catgut* [3, с. 223].

Іншим прикладом лексичної амальгами є *moxibustion* – традиційна східна терапія, представляє собою одночасно і точковий масаж, і припікання, з використанням висушеної рослини на кшталт полину. Слово закріпилось в англійській мові, але походить воно з японської та латинської мов, а саме від японського *mogusa* – *полін*, і *combustio* – *горіння*, тож термін буквально означає *горіння полину*.

Отже, для термінологічної лексики медицини, що певною мірою має інтернаціональний характер, важливими є як екстралінгвістичні фактори, що зумовлюють створення нових термінів, так і суто мовні явища, що відображають шляхи термінотворення.

Список використаних джерел:

1. Литвиненко Н.П., Місник Н.В. Українська медична термінологія у фаховій мові лікаря. – К: 2000. – 157 с.
2. Новий англо-український медичний словник під керівництвом Ривкіна В.Л. – Л.: 2007. – 784 с.
3. Плигун О.А. Особливості словотвору термінів сучасної медицини / О.А. Плигун // Сучасні дослідження мови та літератури: матеріали Українсько-російської школи-конференції молодих учених (26-29 березня 2014 р.). – Донецьк: ДонНУ, 2014. – С. 222-224.
4. Селігей П.О. Сучасне термінотворення: симптоми та синдроми / П.О. Селігей // Мовознавство. – 2007. – № 3. – С. 48-61.